

 <p>UNIVERSITAT DE BARCELONA</p>	<p>Pla docent de l'assignatura <i>Pendent de revisió lingüística</i></p>
---	---

Dades generals de l'assignatura

Nom de l'assignatura: Intervenció Psicopedagògica en els Trastorns del Desenvolupament

Codi de l'assignatura: 350004

Curs acadèmic: 2008-2009

Coordinació: MARIA CARMEN BASIL ALMIRALL

Departament: Dept. Psicologia Evolutiva i de l'Educació

Crèdits: 7,5 (Crèdits assig. només no-ECTS)

Competències que es desenvolupen en l'assignatura

- 1.- Coneixement i comprensió de la matèria d'estudi
- 2.- Recerca i anàlisi crítica de documents bibliogràfics
- 3.- Anàlisi de casos
- 4.- Disseny i planificació d'estratègies i projectes d'avaluació i intervenció psicopedagògica
- 5.- Comunicació oral i escrita dels resultats del propi treball d'acord amb els criteris acadèmics establerts
- 6.- Capacitat de treball individual i en grup

Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

Referits a habilitats, destreses

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

1. Donar als alumnes l'oportunitat d'adquirir coneixements sobre les característiques evolutives i les necessitats especials de les persones amb trastorns del desenvolupament i de les persones amb discapacitats adquirides (dèficits motrius, ceguesa, sordesa, retard mental, autisme).
2. Ajudar els alumnes a adquirir coneixements i criteris sobre procediments i tècniques

- d'intervenció psicopedagògica en aquest camp, que els capacitin per a la pràctica professional.
3. Aconseguir que els alumnes assoleixin un domini bàsic d'aquesta temàtica, coneguin i analitzin documents i instruments i tinguin criteris i habilitats per a la recerca d'informacions i aprofundiment posterior.
 4. Capacitar els alumnes per a l'observació i anàlisi de casos, per el disseny d'estratègies d'intervenció, per a la redacció d'informes i per a la comunicació oral de treballs.
 5. Ajudar-los a desenvolupar estratègies per a realitzar satisfactòriament les tasques anteriors (4) en una situació de treball en equip.

Blocs temàtics de l'assignatura

1. Introducció teòrica

Evolució històrica del concepte de discapacitat. Deficiència, discapacitat i minusvalidesa. L'enfoc habilitador i el model de participació. Tipologia dels trastorns del desenvolupament. Perspectives actuals en educació especial, integració escolar i inserció social de les persones amb discapacitat.

2. Prevenció, detecció i intervenció primerenca

Prevenció, detecció i intervenció primerenca. Característiques i funcions principals dels Centres de Desenvolupament infantil i Atenció Primerenca. Arees i estratègies d'avaluació i intervenció. El treball amb les famílies.

3. El dèficit intel.lectual

El dèficit intel.lectual. Concepte de "retard mental". Factors etiològics i de prevenció. La plurideficiència. L'avaluació i L'educació dels infants amb dèficit intel.lectual. Criteris de funcionalitat en la resposta educativa. Intervenció social al llarg del cicle vital. El context familiar de les persones amb retard mental.

4. La discapacitat motora

La discapacitat motora. Característiques, tipologia i factors d'heterogeneïtat. Etiologia i prevenció de la paràlisi cerebral. Aspectes evolutius de les persones amb discapacitat motora. Avaluació i intervenció educativa, fisioteràpia, logopèdia i teràpia ocupaconal. El procés habilitador al llarg del cicle vital: accés alternatiu a la comunicació, la mobilitat i el control de l'entorn; el joc i l'esport adaptat; l'accés al currículum educatiu i laboral. El context familiar de les persones amb discapacitat motriu.

5. La ceguesa

La ceguesa. Característiques i heterogeneïtat de la població de deficients visuals. El desenvolupament dels infants cecs de naixement. L'avaluació i l'educació dels alumnes cecs i deficients visuals. Mobilitat i coneixement de l'entorn. La lectura i l'escriptura: el sistema Braille i els ajuts tècnics per a l'accés a la informació escrita. La sordoceguesa. El procés habilitador al llarg del cicle vital. El context familiar de les persones amb discapacitat visual.

6. La sordesa

La sordesa. Definició de la sordesa i factors d'heterogeneïtat en aquesta població. Desenvolupament de la comunicació, el llenguatge i la interacció social: accés a la llengua oral, la llengua de signes i la comunicació bimodal. L'avaluació dels alumnes amb discapacitat auditiva. L'escolarització dels alumnes sords: adaptacions curriculars, models educatius i opcions lingüístiques; el paper de la família. Inserció laboral i participació comunitària.

7. L'autisme i els Trastorns Generalitzats del Desenvolupament

L'autisme i els Trastorns Generalitzats del Desenvolupament. Definició i etiologia de l'autisme. Característiques i desenvolupament dels infants amb autisme i altres trastorns profunds del desenvolupament. Avaluació i intervenció educativa: comunicació, llenguatge i habilitats socials; la comunicació total; aspectes metodològics i estratègies bàsiques. Necessitats de les persones autistes al llarg de la vida. El context familiar de les persones amb autisme.

8. Temes crucials en la joventut i l'adulthood de les persones amb discapacitat

Temes crucials en la joventut i l'adulthood de les persones amb discapacitat. Independència i qualitat de vida. Relacions socials i participació comunitària. La sexualitat. Formació i ocupació laboral.

9. Pràctica 1: Disseny i planificació d'objectius i estratègies d'intervenció psicopedagògica en alumnes amb dèficit intel·lectual

Tasques:

a) Mireu la seqüència del vídeo " 30 minuts: Alumnes diferents, TV3" corresponent a diversos alumnes amb retard mental, trieu un dels casos i descriu les principals característiques i necessitats de l'alumne i del seu entorn educatiu.

b) Trieu una de les 10 àrees d'habilitats adaptatives recollides en la definició de retard mental de la AAMR (Verdugo, 1994, pàgs. 15-16). I definiu una habilitat concreta per ensenyar a l'alumne i justifiqueu-la d'acord amb els 11 criteris que proposa Brown (1989)

c) Desenvolpeu suggeriments per a assessorar els professionals del Centre on estigui escolaritzat l'alumne en relació a **quins són els criteris de realització naturals** (objectius concrets i operatius), al **context on impartir la formació**, **quí és la persona idònia per impartir la formació**, **com s'ensenyarà l'habilitat seleccionada**, i **amb quins sistemes d'avaluació es verificarà si s'ha produït o no un progrés**.

e) Elaboreu un informe d'entre 5 i 10 folis d'extensió (lletra times 12, màxim 34 línies per pàg., excloent les referències i els annexos).

10. Pràctica 2: Anàlisi de casos i disseny de l'avaluació d'un alumne amb discapacitat motriu

Després de veure a classe el vídeo 2 de Basil i Soro-Camats (1995), cal analitzar els diferents sistemes i ajuts tècnics per a la comunicació, el control postural, el desplaçament i l'accés al currículum educatiu i d'oci que hi apareixen. A continuació es presentarà en vídeo el cas de l'Ivan, un alumne amb discapacitat motriu, sobre el qual caldrà proposar

suggeriments per a l'avaluació i la intervenció . S'haurà d'elaborar un informe, d'entre 5 i 10 folis d'extensió (lletra times 12, màxim 34 línies per pàg., excloent les referències i els annexos)

Metodologia i organització general de l'assignatura

Metodologia de les classes teòriques: Les diferents temàtiques del programa s'introduiran a partir d'una exposició a càrrec de la professora corresponent, i s'aprofundiran amb documents que els alumnes hauran de llegir individualment i amb exemples de materials i activitats d'avaluació i intervenció filmats en videotape. Els alumnes hauran de llegir els documents corresponents a les lectures obligatòries abans o màxim al llarg de la mateixa setmana en que s'hagi introduït el tema.

Treball personal de l'alumne: El treball personal de l'alumne consistirà en la lectura i estudi de les obres obligatòries ressenyades per cada tema del programa i per a les pràctiques, en l'elaboració (en grup) dels treballs de pràctiques (especificades més endavant), i en l'elaboració individual d'un treball escrit en relació a les lectures del tema 8 del programa. Es proposa la realització d'un treball de 5 a 10 folis d'extensió, consistent en una reflexió i anàlisi en torn de les següents qüestions: a) idees principals que es poden extreure de la lectura (3 idees clau) i relació amb els coneixements teòrics adquirits al llarg del curs; b) aspectes recollits en el relat que resultin crucials per la qualitat de vida dels protagonistes, incloent-hi els factors personals, educatius, habilitadors, de salut, de condicions de vida i de relacions interpersonals; c) ensenyaments i conclusions per a la pràctica professional en el camp de la intervenció psicopedagògica en persones amb discapacitat.

Pràctiques: Els crèdits pràctics de l'assignatura s'organitzaran al voltant de l'aplicació i utilització dels coneixements assolits en els crèdits teòrics a la resolució de diferents tasques pràctiques i a l'anàlisi de casos reportats a la literatura o filmats en videotape. Les practiques es realitzaran en grups de 3 a 5 alumnes, i es mantindran fixos al llarg de tot el curs. Cada grup haurà de lliurar l'informe de pràctiques en el termini de 15 dies després de realitzada la pràctica. Les pràctiques seran exposades a classe.

Avaluació acreditativa dels aprenentatges de l'assignatura

Pels alumnes que assisteixin regularment a classe (80% de sessions), participin en les activitats proposades per la professora i realitzin les pràctiques, l'avaluació consistirà en:

- La valoració de les 2 pràctiques realitzades en funció dels informes elaborats per cada grup, de la participació dels/les alumnes en les sessions de treball i de les presentacions orals. Aquesta valoració contribuirà en un total de 3 punts sobre la nota final.
- La valoració del treball escrit individual. Aquesta valoració contribuirà en un total de 1 punt sobre la nota final
- Una prova escrita -que es farà en la data fixada a l'efecte per la Facultat-. La prova escrita constarà d'un conjunt de preguntes tipus tema, d'extensió limitada, sobre els continguts teòrics treballats a l'assignatura i els continguts treballats durant les pràctiques. Aquesta

valoració contribuirà en un total de 6 punts sobre la nota final. Els alumnes tindran l'oportunitat de realitzar un parcial per alliberar matèria a mig curs.

La superació de l'assignatura exigeix obtenir un mínim de 3'5 punts dels 7 que corresponen a la suma de la prova escrita i el treball individual. Complert aquest requisit, la qualificació global resultarà de la suma de les notes obtingudes en les tres formes d'avaluació. Per superar l'assignatura, la qualificació global ha de ser, com a mínim, de 5 punts sobre 10.

Avaluació única

Prova escrita sobre els continguts teòrics i pràctics del programa. La prova tindrà lloc el dia i hora establerts per la Facultat i constarà de tres parts. Una primera part de preguntes breus sobre els continguts teòrics de l'assignatura (6 punts sobre 10). Una segona part de preguntes tipus tema en relació al contingut de les pràctiques (3 punts sobre 10). La tercera part consistirà en el desenvolupament d'un tema en relació a les lectures corresponents al tema 8 del programa, incloent-hi les cites i les referències bibliogràfiques que resultin pertinents (1 punt sobre 10). Per desenvolupar les parts 2 i 3 de la prova, l'alumne podrà portar el manual de l'assignatura i les lectures obligatòries del tema 1 y de les pràctiques, així com la lectura del tema 8 que hagi triat i el document sobre les normes de citació. Per aprovar s'han d'obtenir 5 punts sobre 10, com a mínim.

Els alumnes que per la raó que sigui no assisteixin regularment o no participin en les activitats proposades a classe s'hauran d'acollir obligatòriament a aquesta modalitat d'avaluació.

Per acollir-se a aquesta modalitat, l'alumne haurà de fer la sol·licitud formal al professor en el termini de 20 dies després de començades les classes.

Fonts d'informació bàsiques de l'assignatura

Llibre

TEMA 1. Verdugo, M. A. (1995). El papel de la psicología de la rehabilitación en la integración de personas con discapacidad y en el logro de calidad de vida. Siglo Cero, 25 (6), 33-40

TEMA 2. Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç de Mollet (1995). L'atenció precoç a Catalunya. Barcelona: Diputació de Barcelona.

TEMES 3 AL 7. Giné, C., Basil, B., Bolea, E., Díaz-Estébanez, E., Leonhard, M., Marchesi, A., Rivière, A. I Soro-Camats, E. (2003). Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials. Barcelona: Editorial UOC.

TEMA 8. Cal escollir una d'aquestes lectures:

Sacks, O. (1997). Un antropòleg en Marte. Barcelona: Anagrama. (Capítols: “El caso del pintor ciego al color”, “Ver y no ver”, “Prodigios” i “Un antropòleg en Marte”)

Sacks, O. (1991). Veo una voz. Viaje al mundo de los sordos. Madrid: Anaya

PRÀCTICA 1. Brown, L. (1989) Criterios de funcionalidad. Barcelona: Milán-Fundació Catalana Síndrome de Down. (cal llegir el cap. 7).

Brown, L., Certo, N. i Gruenwald, L. (1979). Una estratègia per desenvolupar continguts curriculars funcionals i apropiats a l'edat cronològica per a adolescents i adults joves amb dèficits severos. A J. L. Ortega y J.L. Matson (Eds.). Recerca actual en

integració escolar. Departament d'Ensenyament, Documents d'Educació Especial, 7.

Verdugo, M. A. (1994) El cambio de paradigma en la concepción del retraso mental: la nueva definición de la AAMR. Siglo Cero 25, vol 3, pág. 5-24. (cal llegir les pag.15 i 16)

PRÀCTICA 2. Basil, C. Y Soro-Camats, E. (1995). Discapacidad motora, interacción y adquisición del lenguaje: Sistemas aumentativos y alternativos de comunicación. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. (cal llegir de la pag 19 a la 28).

Pàgina web

- <http://www.ub.es/psicologia/utac/index.htm>